

LO GERONÉS

SEMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ		
Gerona	1 peseta trimestre	
Fora	1'25 id.	id.
Estranger	1'50 id.	id.
Un número	10 céntims	

Any 4.^a

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.^a

Diumenge 21 de Novembre de 1897

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que 's remetin
á la Redacció, se 'n donarà compte en lo Setmanari

Núm. 188

SECCIÓ GENERAL

BON CAMÍ

Lo «Foment del Travall Nacional» ha resolt elevar rasonada instancia als Poderes públichs pera que, per via d'ensaig, y acullintse á la autorisació que ab respecte á Navarra consta en la Lley de Pressupòsits de 1893-94 s'autorisi un Concert Econòmic ab la Diputació de nostre Província pera la fixació del cupo y cobro de las contribucions d' inmobles, conreus y bestiar, y la industrial y de comers, com únic medi d'evitar motius de justa queixa per part dels contribuyents y de trobar beneficis pera'l Tresor Pùblic.

(«Retail de la prempsa barcelonina del dia 4 corrent.»)

Molt agradable sorpresa tinguérem fa pochs días al llegir en los diaris de la vèhina capital la gasetilla que hem reproduhit al comensar aquestas ratllas. Tenim tan poca confiança en eixos grans organismes que's cuydan ab preferencia dels interessos materials y á la prosperitat quasi exclusivament s' atenen (com si fos possible separarlos de sos eterns companyons los interessos morals), que jamay nos hauriam esperat de cap d'ells una tan llovable iniciativa com la més amunt indicada, en que poden al hora beneficiari'l cos y l'ànima del nostre poble.

La sollicitud del Foment del Travall Nacional està presentada en termes tan senzills y tan clars que no apar sisquera descriptible, atesa sobre tot la fonda perturbació que avuy regna en lo terreno administratiu ab ocasió de las autorisacions fiscalizadoras que, ab molt mala sombra, dictá á las darrerias de son ministerio lo flamant hisendista senyor Navarro Reverter. Efectivament ¿quina solució millor pera garantir los ingressos del Tresor del Estat, sensa agravar la situació dels contribuyents, que acceptar un arrendatari desinteressat com la Diputació Provincial, exempta del propòsit de ferhi cap negoci sobre las ja prou duras carregas de sos administrats? ¿Si la Diputació té ja sa organiació econòmica disposta pera cobrar tributs de tota la circunscripció que abarca, quin arrendatari en millors condicions pot atendre ab menos dispendi als serveys contributius generals que'l Estat, desde son centre absorvent, no sabrá ni podrá dominar jamay sense grants pèrduas y sacrificis? ¿Ni quina entitat moral ab major garantia de seguretat, de formalitat, de solvència y de zel, pot emprendre aquell arrendament que'l governs centralistas no vacilan en integrar á un senzill particular, donantli per estímul en son servey lo dret d' investigació més repugnant á fi de que puga arrodonir son negoci acabant d'escurar las butxacas dels esquilms contribuyents?

Ben cert que's necessita tancar los ulls á l'evidència pera duptar un sol instant sobre la oportunitat y la justicia de lo que'l Foment demana. Ne tenim tal convicció de sa excelencia y abriguém tal confiança en l'exit de son plantejament que'n cab la més plena seguretat de que, si la Diputació estableix lo susdit Concert Econòmic ab lo Govern central pera'l cobro dels impostos no trigariam gayre temps á veure diminuir los tipos de las quotas contributivas, aixís com ara venen destinadas á creixer ab la mateixa proporció en que va aumentant lo desmanech administratiu del nostre desventurat pahís. Del naufragi inevitable de la Espanya uniformista, n'hauriam salvat una petita part, amparantla dintre l'arca de Noé del esperit autonòmic, únic refugi destinat á guardar las llavors de la nova Espanya, de la Espanya regionalista.

Foment duas deficiencias, una de fondo y altra de forma, que volén apuntar per lo que pugan servir, més que més quan no las atribuim á error de concepte, sinó á la precipitació ab que'l assumpto s'ha donat al pùblic.

En primer lloc, entenem que la referida sollicitud no deu concretarse á la província de Barcelona. Molt al contrari. Creyém que deuenen axtendres sos efectes á tota la Regió Catalana; ja sia reclamant la creació de un Concill Administratiu Regional; elegit per las quatre Diputacions catalanas y potser format ab elements d'ellas mateixas, encarregat d'establir dit Concert Econòmic ab lo Govern central y provehir á tot lo necessari pera'l bon cumpliment del mateix; ja sia, admetent, no com á millor, sinó com á més fàcil sistema, la existencia de quatre Concerts Econòmics distints pera las quatre parts ab que'l absurdo criteri del centralisme ha dividit á la nostra terra.

Nosaltres ja comprenem que'l esperit del Foment al concretar sa petició á la Província de Barcelona no es d'exclusió pera las demés províncias catalanas, ni sisquera pera totas las restants d'Espanya, á las que segurament voldria tant autonòmicas y tant pròsperas com nosaltres mateixos, los calumniats regionalistas, desitjem de tot cor; ja 'us havém fixat en que'l propòsit de sa iniciativa es que's concedeixi'l Concert Econòmic á la Diputació de Barcelona per via d'ensaig. Mes cal observar que'l ensaig es del tot ociós, per quant ja'l tenim ben patent á Navarra y á las Bascongadas, ahont l'èxit mes eloquent se desborda en mil indiscretibles manifestacions: en l'ordre, en la prosperitat, en la insignificancia dels tributs, en la moralitat de la recaudació, en tot, absolutament en tot lo que puga relacionarse ab lo problema de la administració pública.

Si, donchs, tenim ja'l ensaig fet, y ab fruys imillorables, dit s'está que no calen més proves. Aném resoltament á lo positiu, á lo coneut, á lo práctic á lo just, á lo convenient y, sobre tot, á lo indispensable pera la salvació del pahís. Per aquesta raho entenem que es contraproducent mostrar lo més mínim dupte en la llovable iniciativa que'l Foment ha emprès: la frase per via d'ensaig hi sobra: hi falta en cambi'l incluir en los beuefícies del Concert Econòmic á las restants Provincias Catalanas, Gerona, Lleida y Tarragona, germanas las tres de Barcelona, millor dit, membres d'un mateix cos, branques d'un mateix arbre, parts d'un mateix tot, elements constitutius totas plegadas de la entitat social que viu y alena ab lo nom de Catalunya.

Lo Foment del Travall Nacional que, ab tot y estar domiciliat á Barcelona, es compost de socis procedents de tota Catalunya, y representa y deu defensar per un igual los interessos de tota Catalunya, no pot reclamar del Poder Central justicia y beneficis pera una sola de sus parts components, no; deu ferho pera totas ellas, ab lo mateix alcans y ab idéntich zel.

Y estém segurs de que aixís ho fará, rectificant á l' hora la titllada frase per via de ensaig, com es degut, ja que ab sa desaparició s'mostrará'l criteri de volguer un bé positiu, sobre'l quin s'hi té verdadera fé, sense duptes ni rezels de cap mena, única forma práctica de que'l legislador se senti sugestionat y obligat á concedir lo que's demana, en la convicció de que dona un pas en ferm.

* *

L'altra deficiencia que notém en la justíssima petició del Foment es la forma com s'ha presentat, degut sens dupte á la extremada modestia dels quins la sugeriren.

En efecte: una reforma de tant gran trascendencia pera'l pahís com es la que'l Foment proposa, deu presentarse al Poder Central robusta, no en la forma d'un telegrama ó d'una carta-exposició com las que s'envian cada dia á Madrid, ab predestino al cove dels papers vells la major part de las vegadas. Que s'anuncihi en aquesta forma'l propòsit tant sols d'ocuparse de tant important problema, bé està, pero darrera d'

aquest avís, deu venirhi una campanya seria, movent tots los ressorts de la opinió, sumant voluntats y cooperacions de tota mena, retreyent arguments de la raho y mostrant enteresas de la voluntat; en una paraua, fent, com sol dirse vulgarment, admòsfera propicia pera que s'imposi, graciosament ó per forsa, tant plausible iniciativa. Fém aquesta observació, y potser tant debó! resulti inoportuna, per entrar ja en los plans del Foment l'empendre la patriòtica campanya á que 'ns referim. Perque ella es indiscutiblemente necessaria; sense ella res hi há á fer. Cal desenganyarnos. Desde Madrid *expontàneamente* no sortirà jamay cap reforma en sentit liberal ó autonòmic pera las Regions; si aquestas, més ó menos *dolsament*, no saben ó no volen *obligar* als governs centrals á concedirlas, viurán per *in eternum* sotmesas al jou brutal de la centralisació. Aixó es trist, es desconsolador, però es veritat.

Be ho sap prou lo mateix Foment. Pera aturar algunas de las etzegallades económicas atentatorias á la industria de Catalunya, que no té sas arrels á Madrid, recordis quants y quants sacrificis degueren ferse: telegramas, exposicions, viatges, publicacions, meetings, manifestacions en la via pública, y tot lo que's pot imaginar, de respectuós fins á la cortesania, de arrogants fins á la amenaza. Y aixís y tot no sempre n'ha sortit prou bé.

Donchs apliqui'l mateix Foment idéntich criteri á la questió de que tractém, que prou s'ho val, y té major trascendencia pera Catalunya que tots los tractats y aranzels haguts y per haver. Ab la grau autoritat que sos medis li donan, convoqui á totas las entitats d'alguna representació, y de tota Catalunya, pera tratar ab major amplitut l'assumpto, nòmbrantse una Comissió de capacitats, presidida pel mateix Foment, que donga bona direcció á una campanya de carácter general en pró de la autonomía administrativa de nostra Regió.

Tindrà aixó, emprés en tal forma, gran ressonancia, y fins grans garantías d'èxit, per quant es absoluta la convicció del nostre poble en la necessitat d'arrancar de las graps del monstruós pop del centralisme lo cos decandit de nostra administració regional.

Y crega'l Foment del Travall Nacional que fora aquesta la més gran de las suyas campanyas en profit de la riquesa de tota Espanya, puig sense perjudicar al Poder Central, al quin s'hi podria entregar ben net de pols y palla, lo cupo que pera son sosteniment se requereix, tant gran ó més gran que'l d'avuy, se beneficiaria en part extraordinaria al poble català, estalviantli las quantitats que actualment, d'aquí á Madrid y en la administració regional, se filtran, se malversan y's roban, ab profit exclusiu d'una colla de píllastres, més meritosos pera visitar á Ceuta que pera ocupar las oficinas d'un Estat ben disposat.

* *

Després de tot, aixís ho fassi d'una manera com d'una altra consti que aplaudim ab sinceritat la bella iniciativa del Foment, que no 'ns té gayre acostumats á tan aromosas flors. Ja comprenem que'l temperaments no's compran, ni's fabrican á gust las energías, y 'ns fem càrrec de que potser li falti en corporació al Foment aquella fé que arrebassa montanyas; però molt confiém en aquest primer pas tant expontàneament donat. Lo camí emprés es bò. Més depressa ó, més poch á poch, camini sempre per ell lo Foment que contará á tot' hora ab los cordials aplaudiments nostres y de tota la opinió imparcial.

Y ara, sians permés un instant, fixarnos en una circumstancia que 'ns afalaga y honra als sabadellenchs en alt grau. L'actual President del Foment del Travall Nacional es lo coneut compatrioci nostre don Joan Sallarés y Plà, y segons nostres informes á n'ell se deu la iniciativa en aquesta llovable actitud de la Corporació que regeix.

A dir veritat, no 'ns estranya: que té'l senyor Sallarés fondas conviccions regionalistas ho sabem prou bé

os antichs consocis del «Centre Català» d' aquest ciutat; que hi há en ell coneixements bastents, fí critéri y clar talent pera infiltrarlas á sos oyents, també 'ns consta á sos admiradors de tota la vida; lo que 'ns ha causat dolor alguna vegada, y ha posat frases de involuntaria recriminació en nostres llavis y en nostra ploma, es que li hagi faltat entresa massa sovint pera apartar del devant seu tots los destorbs que l' hi han impedit desenrotllarlas é imposarlas á son entorn ab lo prestigi de son valer y de sos mérits.

Per fortuna l' senyor Sallarés sab posarse quan vol, á tret d' elogi, abandonantse no més als nobles instins de son bon sentir, y molt nos plau que aixís hagi resultat una vegada més en honor seu y en obsequi á sa Pàtria. Ell no es, no ha estat, ni podrá ser jamay *polítich*, en lo botxornós sentit que té aquest mot á Espanya; se necessitan pera l' ofici de *polítich á la madrilenya* un desvergonyiment y una poca conciencia que ell no ha conegut mai.

Lo senyor Sallarés ha nascut pera fer bé al seu pahís, y aquest bé sols podrà ferli desde l' camp regionalista al quin de cor perteneix tant temps há. Trengui pretext á tota apariencia de complicitat ab los imprudents aduladors que l' empetitiren afiliantlo á una colla de Madrid, rebutji tots los afalachs dels que sols lo buscaren pera escambell de sas concupiscencias, y abandonis només als impulsos de sa escrupulosa conciencia que á tan bon camí l' conduceix.

Ja sab ell de sobras que 'ls homes com més enlaysats estan per sa posició, per sa representació y per sas mérits, major obligacions tenen contretas devant de Deu en lo referent á sa influencia sobre la societat que 'ls volta. Son exemple es la llum que guia ó'l fum que entenebra als desvalguts y als senzills d' intel·ligencia y de cor. Sa actitud es la sort ó la desgracia del pahís en que viuen.

JAUME D' URGELL.

(De *Lo Catalanista* de Sabadell.)

Lo Museu Provincial de Gerona

Memoria presentada à la Comissió de Monuments històrichs y artístichs de la província en la sessió del dia 17 de Novembre d' aquest any.

Acabat l' exercici econòmic de 1896 á 1897, me correspon donar compte á la Comissió dels travalls fets en lo Museu Provincial y dels progressos de dit establiment durant aquest temps.

La disposició dels objectes en la planta baxa no ha tingut variació, haventse solsament intercalat en lo lloc que 'ls hi corresponia los adquirits de nou.

En lo pis superior, ha sigut necessari cambiar la colocació de les pintures al oli, trayent de davant les finestres que miran al riu Galligants los cuadros que hi havia y deixantles lliures, no sols per la rahó de que's perjudicaven les pintures, sino pera fer més fàcil la circulació del ayre en ses quatre galeries. Axó ha permés millorar la colocació dels cuadros moderns, sobre tot los més petits, fent més facil la seva contemplació y estudi. Ha permés també deixar buyt un petit espai, en lo qual podrán exhibirse en un moble aproposit los objectes de ferreteria y les armes de les Edats mitjana y moderna que l'establiment posseix, y que, arreconades avuy á l' escala, no tenen cap vista y passan desapercebudes para la major part del visitants.

Essent insuficients los dos armaris destinats á la exhibició dels objectes antichs de ceràmica y vidrieria, s' ha collocat una llexa alta sobre la vitrina que guarda 'ls restos prehistòrichs y en ella s' han posat los vasos ceràmichs de majors dimensions. D' aquest modo s' ha fet lloc en aquells armaris als esculits objectes de vidre de colors y de ceràmica pintada comprats darrerament per la Comissió y s' han pogut mostrar decorosament los adornos de pasta de vidre, amulets y grans de collar, tancats avans en capsetes amagades en les llexes darrera d' altres objectes.

Finalment, s' han disposits sobre cartons, coberts de vellut vermell, los objectes d' os, d' ivori y de metall qu' ocupan la primera vitrina de la galeria del costat de la Iglesia, procurant agruparlos en lo possible segons son genre.

Pera acabar la adecuada exhibició de tots los monuments d' art y antiguitat que guarda l' Museu, falta bastant á fer, proposantse lo Conservador suscrit continuar travallanthi, invertint en ella, ab lo beneplàcit de la Comissió, los fondos á n' aquest objecte consignats en son pressuposít.

A més dels predits travalls y gracies á la ajuda de la Exma. Diputació provincial, s' han comprat alguns llibres de consulta qu' han permés donar gran impuls á la formació del Catáleg general del Museu, estant llist lo borrador de les papeletes correspondents als objectes de la Edat antiga, en nombre de prop de

mil quatrecentes, ab més trescents sexanta corresponents á les monedes de la mateixa Edat. Falta redactar les dels pertanyents á les Edats mitjana y moderna, y la rotulació dels objectes.

Los auments qu' han tingut les coleccions del Museu durant lo periodo que 'ns ocupa, son tant importants pel nombre com per la vallada d'alguns dels objectes entrats, quina adquisició se deu en part á compres fets ab fondos de la Comissió y en part també á la munificència de personnes ilustrades, quin nombre me compiash en fer constar que creix d' any en any.

Los detalls d' aquests objectes y l' noms dels dominants s' expressan en la relació adjunta. Merexen, no obstant, especial atenció los instruments de pedra foguera trovats en la Cova de las Goies, tocant á la carretera de França en lo terme de S. Juliá de Ramis, estació prehistòrica que no estava representada per cap objecte en lo Museu de la província; lo nansat d' argila negra y la punta de banya de ciervo, toscament travallats, pertanyents á la Ampurias pre-grega; lo vas grec-arcàich en forma de bestia, ab cap de toro y cara d' home, ab ratiles de pintura de dos colors, de la mateixa procedència; los amulets y l' escarbat d' istil egipci y potser de travall fenici, que justifican lo comers de l' esmentada colonia dels focs ab los pobles de l' Orient, desde l' primers temps de la seva fundació; lo rarissim ungüentari de pasta de vidre vermell; les dos lāpides inédites geronines dels segles XI y XIV, y altres que seria llarg assenyalar.

Suman los objectes ingressats en lo Museu desde l' dia primer de Juliol de 1896 al trenta de Juny de 1897, lo nombre total de 220; dels quins 68 han sigut adquirits per regalo, 2 se guardan en dipòsit y 'ls 150 restants son comprats.

La seva breu descripció y les circumstancies de sa adquisició y procedència, son com segueix.

(S' acabará.)

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del dia 17 de Novembre (2ª convocatoria.)—Presidits per l' arçalde D. Anton Boxa, se reuniren 10 concejals, quins prengueren los acorts següents després de llegida y aprobada la acta de la anterior:

Aprobar comptes d' import total 633'30 pessetas.

Concedir permís d' obras á D. Narcís Baró y D. Anton Gimbernat, concedintse á don Salvi Piferrer permís per instalar una caldera de vapor en los baixos de la casa número 29 del carrer de la Barca.

Accedir á lo demandat per don Manel Pérez Claras, ó sigui, que sempre que y quan edifiqui lo solar que posseix en la plassa de S. Francisco se trasladarà la Font.

Procedir á la desviació dels cables del alumbrat en la plassa del Oli, á fí de que no perjudiquin la casa de don Francisco de Foixà.

Dexar sobre la taula lo progete de reforma de rasants dels carrers de Bellaire, Llop, Pujada de Caputxinas, plassa de la Catedral y Fossa.

Accedir á lo demandat pel Sr. Buvé, ó sigui, que construixi carreus á 65 pessetas el mil ab pedra procedent del carrer de la Barca, per emprediar carrers de 2^a y 3ª ordre.

Condonar á D. Miquel Vidal los drets de construcció, á cambi de la cessió de terreno.

No accedir á lo demandat pels carnícers relativi á la exempció de drets d' excorxador per la venda de carn de toro.

No admetre la dimissió al carrer del las brigadas municipals Joan Callà.

Deixar sobre la taula lo progete de prolongació del carrer Nou del Teatre fins empalmar ab la pujada de S. Joseph.

Sr. Governador, en que sia fentnos pesats, li repetim que la veu pública continua en sos tretze respecte del joch á Gerona, y, com diu l' adagi castellà: *cuan el río suena agua lleva*.

En Primo de Rivera ha fet saber al Govern que ha rebut alguns emissaris dels capdills de la insurrecció oferint presentar-se, no diu ab quines condicions; ho atribueix al efecte que 'ls hi ha produït l' armament de batallons indígenes: es fàcil que s' hagi ilusionat. Després de lo que digué en lo seu últim discurs, En Romero Robledo ha tingut una llarga conferència ab la Reyna Regent. En Weyler ha arrivat á La Coruña; no hi ha desembarcat pera ferho á Barcelona: afirma que perteneix á la Pàtria, que es liberal á Cuba, y qu' ha cumplert ab lo seu deber.

A *El Norte* l' hi ha sabut greu lo que deyam en lo número passat en lo darrer apartat d' un suelto referent á política general, que copia y 'n subratlla un tros, fentli l' següent comentari.

«De modo que, segun *Lo Gerónés*, los sacerdotes carlistas están dispuestos á no hacer gran caso de las exhortaciones del Papa, si estas se oponen á su modo de pensar.

Puede estar el clero altamente satisfecho del honroso concepto que de él tiene formado *Lo Gerónés*, que tanto ha blasonado en distintas ocasiones de respeto á la Iglesia y catolicismo neto.

Eso de suponer al clero dispuesto á desobedecer al Papa, es una injuria gravísima, que ni el clero se merece, ni, aunque la mereciera, tiene ningún periódico derecho á infersela.

Bueno sería que se convencieran ciertos periodistas de que la Iglesia y el sacerdotio son instituciones demasiade elevadas para que sus actos y su conducta puedan ser dis-

cutidos desde las columnas del periódico como los de cualquier político ó institución humana.

«Cuando se llegará á comprender esto?»

Quan *El Norte* no tergiversi los conceptos. Quan *El Norte* comprendui que dir que, en la nostra opinió, los aludits, es a atendrien *los desitjos del Papa tant com algú podria pensarse*, no es offendre á la Iglesia ni al sacerdoti, ni tenir del clero cap mal concepte; sino expressar la convicció, que no vé 'l cas de justificar, de que alguns sacerdots carlins, que al travallar á favor de D. Carles ho fan com qualsevol altre particular y no en virtut de son carácter sacerdotal, trobarien rahons pera continuallí no obstant los desitjos del Papa, si aquests se manifestessin; com ne trobà un colobrador de *El Norte*, que no consta que sia sacerdot, pera interpretar y explicar, *pro domine nostro* un document pontifici en uns articles publicats temps enrera al titol *Es preciso ser carlista*: cosa que may ha fet Lo GRONÉS.

Lo verdader y lo just, es no confondre la Iglesia ni 'l sacerdoti, ab los membres de clero que travallan ó pugan travallar en favor de D. Carles ó de qua'sevol altre partit polítich. Los actes polítichs individuals d' aquests son criticables, com ho son de tota altre persona que no sia sacerdot.

Ara, respecte al carácter polítich de nostre suelto, vègim que deya *El Norte* en lo número anterior al quin nos ha ocupat.

«Toda la prensa liberal anuncia que Su Santidad va mandar al clero y fieles que sostengan á la dinastía actual, oponiéndose á los trabajos carlistas. Soñaba un ciego que veía y eran ganas que tenía.

Lo curioso del caso, es la contradicción en que incorporen los liberales al dar esta noticia, porque jno afirmaron rotundamente, cuando la peregrinación obrera á Roma, que el Papa nos había mandado reconocer la dinastía actual? ¿Pues como dicen ahora que se nos va imponer esta obligació? Si ya existia, lo lògico fuera que ahora se nos castigara como infractores del precepto y no que se nos impusiera com cosa nueva.

Lo cual que demuestra que la prensa liberal, ó mintió entonces o miente ahora: esto por lo menos, porque lo cierto es que mintió entonces, miente ahora y mentirà siempre.»

Pera 'l qui sàpiga llegir entre línees, aquesta es la millor contestació que podem donar á lo que *El Norte* y, Deu no vulla, si el cas arribés que la mateixa conducta d' alguns dels redactors del diari carlí, servís de prova práctica del nostre modo de pensar.

Nostre estimat company D. Joseph Loperena y Romà, secretari 2ª del Centre Catalanista, ha obtingut en la Universitat de Barcelona lo grau de llicenciat en dret civil y canònic. Rela la més cordial enhorabona.

—Dimecres últim passà per aquesta ciutat en direcció á Nissi *Orfeó Català*, que pren part en lo concurs d' orfeons que se celebrarà en aquella hermosa vila. Li desitjem un felís viatge, no duptem què allí com per tot serà aplaudit com se mereix.

—Hem rebut lo Reglament y programes del IX Congrés Internacional de Higiene y Demografia que s' ha de celebrar á Madrid los días 10 á 17 d' Abril del any 1898. En los congressos celebrats fins ara han sigut més de 2.000 los congressistas concurrents y es probable que passi també d' aquest número 'ls que concorrerán al de Madrid. L' extensió d' aquells impresos no priva reproduirlos en nostre setmanari. Los tenim no obstant en nostre redacció, ahont podrán consultarlos tots aquells a qui interessin més directament.

—En la sessió celebrada dimecres passat per la Comissió Provincial de Monuments, entre altres acorts se prengueren los de comprar alguns objectes en sa major part procedents de les ruïnes d' Empuries y se donà compte dels regalos fets últimament al Museu, quin establiment ha augmentat las seves coleccions, entre uns y altres, desde l' dia primer de Juliol d' aquest any, ab 133 objectes artístichs ó arqueològichs. També fou presentada la Memòria que comensém á publicar en aquest número.

—Ha quedat constituit á Barcelona lo Consistori dels Jocs Florals del pròxim any 1898. Ne forman part com a President D. Francisco Romaní y Puigdengolas, com a Secretari D. Pere Gavaldà Casades y Gramatxes y com a Mantenedors D. Maurici Barrés, D. Ramon de Abadal, D. Albert Llanas, D. Alexandre de Riquer y D. Lluys Durà y Ventosa. Los suplentes son D. Jaume Maspons y Camarasa, D. Pere Pagés y Rueda, D. Ramon N. Casas y D. Joseph Gudiol, prebere.

—Ha mort á Palma de Mallorca l' Il·lustrí. Sor. Bisbe d' aquella diòcesis, Dr. Cervera, que tant s' havia distingit fa poc per la seva enteresa y energia en defensar contra 'ls poderosos los drets de la Iglesia. Deu lo tinga al Cel.

—Ab motiu del judici oral tingut en la nostra Audiència contra dos donas de St. Llorenç de la Muga, per mort de son marit y gendre respectivament, hem tingut ocasió de contemplar en los nostres carrers algunas escenes que desdiuen de la cultura d' un poble. ¡No seria possible fer de manera en casos semblants que 'ls acusats fossin trasladats de la Presó á la Audiència y de la Audiència á la Presó en un carroje tancat?

—Ha comensat á publicar-se á Madrid una Revista mensual ilustrada que, á jutjar pel primer número qu' hem vist, promet ser molt interessant. Fem present á la direcció de la mateixa que no l' hem rebut: nosaltres li enviém desde luego lo cambi.

—La Junta de govern del Col·legi d' advocats d' aquesta ciutat ha enviat la llista de col·legiats en l' exercici de 1887-98. El nombre dels col·legiats puja á 49, dels quins 17 estan en exercici. Agrahim lo envio.

—La setmana passada morí en aquesta Ciutat l' advocat Marcial de Trinxeria y de Bolós, que tant s' havia distingit ab

os travalls en favor de la indústria tapera. Acompanyem à la viuda y fills en lo sentiment.

Llegim en nostre estimat colega *El Regional*, de Figueras, que està malalt de bastanta gravetat, fins à l' extrem d' havérseli administrat los Sants Sagraments, don Eduard Rodeja, pare polítich de nostre amic lo catedràtic d' aquest Institut Sr. Garcia Llorca. Li desitjem una prompte millora.

A las deu de la nit del diumenge passat, à un vehí del carrer de la Rutlla que's retirava á sa casa, se li tiraren à sobre tres subjectes en lo passeig de San Francisco robantli tots los diners que portava. Es del tot necessari que l'Ajuntament fassi posar algun fanal en dit passeig, donchs no es just que tot se gasti pel carrer de Ferran Puig, abont se n' hi han collocat tres, un per cada casa que s' hi ha construït.

Correspondència

Sr. Director de Lo GERONÉS

Sant Joan las Fonts 12 de Novembre de 1897.

Lo dilluns feu vuyt dias, à las set del vespre, s'enderrocà la famosa iglesia d' aquest poble, no la antiga, magnífica, construïda pels benedictins de Sant Victor de Marsella, què no's destruirà ab petards, ni foch, ni canonades (si de cás ha de ser ab un terratrèmol que enfonsi la terra) sino la nova, la flamant, d' istil gòtic d' estar per casa, per mi censorada desde las planas d' aquest periòdich en Juliol del 94, y defensada en *Lo Baluarte* per un vicari tant dropo en la materia, que m' posà com heterodoxo davant del poble.

Pero quin enderrocamen, Sants del Cel! No hi ha hagut cap desgracia per sort; pocas horas avans podia havernhi molts. Lo que sembla impossible es que hi haja barra de permetre que s' alsi aquella construcció en las condicions que s' verifica, per paretsecayres y gent sense cap instrucción.

Al senyor Rector de Sant Joan l' han avisat personas intel·ligents, dihentli que la iglesia cauria irremissiblement, mes per un home del seu tremp, cap avís hi val. Ara ha tingut un avís del Cel, que ja es lo segon. La citada construcció acabarà per enderrocarse completament, encara que s'hi gasti molts mils duros; un tirant de ferro, groxut com lo bras d' un home, que voltava l' absis, ha quedat torcit com un bim; los pegats de cal apotecari no hi fan res, tot s' esbardella, y Deu vulgu que al ensorrarse completement aquella mole fonta no pesqui cap persona.

Mentre tant aquell temple benedictí tant sólit y tant admirable que s' troba á poches passos del nou, y molt ben emplassat, resta quasi abandonat dels homens. No hi fa res; encara resistirà mil anys més y esperarà un' ànima sensible que s' apiadi d' ell.

Jo li deya á Mossen Buch, lo dia 7 de Juliol del 94, que si en compte d' agafar lo rave per las fullas, té la sort de trobar un bon conceller, á horas d' ara tot lo poble i portaria en talem, la religió y la patria agrahirán sos esforços, y aquells héroes de la civilisació catalana, y los senyors de tants casals, soterrats en las tombas del temple benedictí, lo benehirán en sa empresa, si gastava una petita quantitat restaurant, ó fent desapareixer tant sols l' emblanquinat de la iglesia parroquial.

Així d' alsas una iglesia colossal en las presents circumstancies, més que zel mal entés, sembla voler fer la competència á un dels edificis religiosos de nostre bisbat, que sobrepujarà sempre en comoditats pels fidels á qualsevol altre que s' construeixi; perque pera aixecar un temple com aquell, d' unes voltes de pedra picada de vuyt palms de gruix, hauria de tornar aquella època y aquells homens inspirats y protegits pel mateix Deu, que armats de xuxus y de dallas feyan caràs als alarbs de la mitja lluna, y encaminavan la civilisació cristiana lluytant ab contrarietats inexplicables.

Se vén que 'ls paretsecayres han sigut los concellers de Mossen Bartomeu, y per això sa obra ha tingut un final tràgic.

De lo que s' diu pels veynats de la població y per la comarca, no vull parlarne, be mássa agafar deu estar lo senyor Rector; pero qui empre una obra pública que deu costar molt més de cent mil duros, la confia á personas llegas en la materia y ell no hi enten písca, s' exposa no sols á la crítica severa, sino á un fracàs com lo que ha tingut lloch. Ademés, la obra s' fa medianat las almoynas que 'ls fidels donan al intent de que s' emplexin be, y ja tothom està cuyt y cansat de véure com se derrotxan los diners.

Joanet.

SECCIÓ LITERARIA

L' ESQUIROL

(Continuació)

Al principi del dinar, el silenci era interromput només pel soroll de la vaixella: tothom se cuadava de fer honor al peix fregit, indiferent al vehí del costat. Però des del plat següent ja s' animà la fesa, augmentantse la alegria á cada nova posada. Els joves comensaren á pronunciar frases de doble sentit, que feyan pujar els colors als rostres de las noyes y que acullian els homes ab rialladas grassas, en tant que las donas, mossegantse l' llavi per no perdre la serietat, recomenavan seny ab miradas significatives. Notant que la cosa degenerava fins á passar las fitas de la prudència, en Joanet prengué la paraula:

—Anem, ja n' hi ha prou: girem full.

Llavoras, encarrilada la conversa per més bons camins, la gresca s' feu general; la joya, agullonada

pels vapors del vi, comensà á governar á tall de reyna absoluta, y els crits y els esclats de riure ho dominaren tot.

L' únic que no prenia part en la general alegria era en Joanet... Sentia dintre seu una cosa estranya. Se veia lligat per sempre ab la Layeta y li semblava mentida, com si fos víctima d' un somit pesat... No ho volia creure que hagués de renunciar á la ventura tants cops somiada d' ajuntarse ab la Carmeta... A estonas el cor-prenia una curiositat, una intensa curiositat de saber cosas de sa primera estimada. «¿Ab quí dèu pensar en aquets moments?... ¡Potser h' estat tot el dia plorant, la pobre!... ¿Qui sab si h' cumplert la paraula de prometres ab en Vador?...» Aquet supòsit el tenia fora de si. Això de què l' de ca l' sastre resultés triomrador en la brega empenyada de tant temps enrera, no s' ho podia acabar... Y capificat ab la imatge del seu enemic, no parava mica d' atenció en rès de lo que l' voltava; ell, el protagonista, semblava l' més insignificant dels assistents á la boda. Las riallitas y els crits dels convidats, arribaven á sas orellas en confusió, com ferestechs brugits escoltats de lluny... Després, la imatge d' en Vador v' fondres, quedant tan sols la de la Carmeta, que s' anava engrandint, engrandit fins á ocupar tot el seu pensament. Tota sa vida estava reconcentrada en aquella visió de la que havia sigut desde sa infantesa el seu somit daurat, de la dona estimada á la que hauria donat la sanch de sas venes.

De tant en tant, una rialla més sonora que las demés, un crit més fort que 'ls altres, la fressa d' un plat que s' feya trssos, el treyan per un moment de sa abstracció, fentli donar entorn seu una mirada estúpida. Mes totseguit, tornava á quedar abatut, aclaparat, possehit de las mateixas caborias...

Al final del àpat arribà l' home de l' orga.

—Héu dinat bé? —li preguntà en Tano.

—¡Pròu! Més bé que l' rey.

—Donchs apa, somhi: vinga un pitch de Marseilles.—

L' home tocà l' registre y comensà á donar voltas al manubri. La jovenalla l' feu plegar totseguit.

—¿Que 's toqui una polca! —demanava un.

—Vinga una massurca! —afegia un altre.

S' armà tal cridoria que ningú entenia.

—Callèu, cuyro! —feu en Tano pujant al cim d' un banch. Y dominant l' escandal afegí: —Organista!: que 's toqui una americana ben dolsa... Si pot ser aquella:

«Te llevaré á Puerto Rico
en un cascarón de nuez...»

—Sabéu que vuy dir?... No sé si m' entenèu.

—Pròou, —repetí l' de l' orga. Y després de moure l' registre complagüé als concurrents, que eixeren de la glorieta posantse á voltar.

En Tano, s' agafà ab la Manela; el sargent de carabiners ab la Paula, y el petit de ca l' fideuher, un bordegàs de tretze ó catorze anys, ab la dona del sargent.

—Apa, ballem, —digué al *Esquirol* la nuvia.

—No, no 'n tinch ganas, —feu ell sense moures de la cadira.

La Layeta l' estirà pel bras.

—Au, au, ballem, —recalcà entossidintshi. Y vulgas que no, v' ferlo seguir.

De sobte, quan tothom giravoltava de bo y millor, un recort, el de la festa del barri, augmentà las quimeras d' en Joanet. Totas las impresions d' aquell dia se revivaren en sa memoria... Y jvés quina cosa més estranya!: totjust havian passat tres mesos y á n' ell li semblava que ja feya anys d' allò... ¿Qui li havia de dir que en tres mesos se giressin las coses d' aquella manera? «Y tot per la seva culpa, perquè si ell no hagués comensat, se n' hauria guardat plà be la Camerta d' haver comparegut al ball ab en Vador. ¡Maliatsiga!...»

No podia evitarlo: pensar ab el de ca l' sastre y reviure dintre seu aquell odi que li havia dut quasi sempre, era tot una cosa... Hauria volgut tenirlo al devant per omplirlo de fastichs, per martiritzar-lo á patachs... Tots el tormentos imaginables acudian á sa testa: des de trafoollarli la pell de cap á cap ab recargolats pessichs, fins á clavarli agullas als polsos; des de tallarli las orellas ab unes estisoras y de mica en mica, fins á cremarli 'ls ulls ab un ferro rogent.

Quan parà la dansa, la nuvia entrà á la glorieta, hont quedaven las sobras del dinar. En Joanet, s' allunyà del bullici, endintzàs pels horts del darrera la casa, perseguit sempre per la remembrança de temps ditzosos, desesperat ab la imatge del seu enemic, que s' obstinava en no moures del seu cervell.

D' entre 'ls assistents á la boda, tan sols la Manela notà la falta d' en Joanet, mes adonantse de què estava passejant, no s'hi encaparrà gens ni mica. La Layeta ni menos v' ferhi esment: com que al eixir de la glorieta ja l' orga sonava un altre ball, s' abrassà al primer home ab qui 's topà, posantse á brinar desesperadament, presa d' una alegria esborrajada...

Tota la tarde la festa seguí d' igual terme. Durant els espays de temps que mediavan d' un ball al altre, la nuvia continuà fent la mateixa operació d' introduhirse á la glorieta per eixirne cada cop ab més ganas de saltar y de riure.

Y tant confiat que estava l' sabater, d' ensa de la escena del vespre anterior! ¿Qui li havia de dir que aquell penediment de la seva nevoda no duraria sió fins al endemà!

¡Pobre Tano! Quan s' apagava ja la llum del dia, vingué per ell la punyida inesperada, el cop atuhiador que l' féu plorar de vergonya. La nuvia, sentint la influència del vi engolit, comensà á llençar sense cap solta unas grans rialladas, confosas ab renechs de tota mena. Després s' abrassà ab el seu oncle, fentlo voltar precipitadament, fins que, deixantlo anar tot d' una, convertí sas riallas en plors, uns plors estridents, semblants á las queixas que llença un cabrit al ser degollat... S' hi acostà en Gutiérrez pera calmarla y ella, scridant ab veu emfarfegada que volia morir-se, que la deixessin y una pila més de frases sense sentit, se llençà al sol hontestigué un moment pernejant com una esperitada, arrossegantse, feta una miseria. Finalment, v' perdre del tot els sentits y la dugueren á jaure.

JOSEPH MORATÓ y GRAU.

(Se acabará).

A' N ELLA

Floreta al mont plantada,
t' he vist y t' he estimat;
per mi Deu te guardava.
¡Qué hermosa me l' ha dat!

Del meu trist cor las ombras
de sopte has alegrat:
allí escampas aromas,
floreta virginal.

Ab ayre de besades
joyosa t' gronxorás,
cansons y reflades
d' amor hi sentirás.

Tot lo meu cor, floreta,
per tu ben tot serà:
l' ubaga que t' defensi
contra l' caló estival;

de mals vents y tempestas
racer que t' guardará;
sospirs suaus y besadas
l' oreig que t' voltará.

Serà musica dolsa
l' amor que t' cantarás,
y com dos papellones
mos ulls te cercarán;

desde que l' sol los obrí
ells sempre amants mirant,
fins que la son los tarqui,
son vol no parará.

Y ells sols te dirán sempre
l' amor que t' he jurat;
sempre, tota ma vida...
l' amor t' hi parlara.

ARTUR GIRBAL y BALANDRU

SECCIO RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 21.— La Presentació de Nta. Sra.
Dilluns, 22.— Sta. Cecilia vg. y mr.
Dimarts, 23.— Climent papa.
Dimarts, 24.— San Joan de la Creu fr.
Dijous, 25.— Sta. Catarina vg. y mr.
Divendres, 26.— Los Desposoris de Nuestra Senyora.
Dissabte, 27.— S. Facundo mr.

QUARANTA HORES.

Avui se troben en la Iglesia del Catedral

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Mati	Tarde
Corréu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Ràpit.		5'09

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 2.ª y el ràpit de 1.ª y 2.ª.

De Gerona á Port-Bou

	Mati	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.ª.

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

De San Feliu á Gerona

	Mati	Tarde
Correu.,	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu..		12'44
Mixte..		2'50
Tren de banyistes (Juriol y Agost).		5'40

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Mati	Tarde
Núm. 2.		9'10
Núm. 4.		3
Núm. 6.		6

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

ORDINACIÓNS

Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)

Pera Cassà de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)

Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)

Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)

Pera Anglès, La Sellera y Amer á las 10 matí (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plaça del Gra)

Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

LA PREVISIÓ ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa
Fundada l' any 1888

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA
Sub-direcció Regional: Plaça del Carril, 6, 2.º Gerona

Sub-director Regional: D' ANGEL TREMOL'S Y PEILL

Sinestres pagats: Rs. 3.524.286'92

BANCH VITALII DE E SPANYA

LA PREVISIÓN

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyias de segurs sobre la vida reunidas

Carrer Ample, núm. 64

BARCELONA

CAPITAL SOCIAL

15.000.000 DE PESSETES

Reservas en 31 Desembre de 1896. 9.235.908'05 p'ssetes
Capitals assegurats desde la fundació

de les C.^{as} fins al 30 Juny 1897. 195.906.957'44

Pagat per sinistres, pólissas vensudas

y altres comptes fins igual data. . 12.691.707'02

Delegat general en la Provincia

Joseph Coderc y Bacó

Representant en la Capital

Anicet Palahi

Agents en la mateixa

Toribí Corominas.—Narcís Boadas

TO GERONIES

SETMANARI PORTA-VEU
DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

Redacció y Administració. Cort-Real, núm. 7, I—

PREUS DE SUSCRIPCIÓ.

Gerona. 4 pesseta trimestre

Fora. 4'25 id. id.

Estranger. 4'50 pessetas trimestre

Un número sol. 0'10 id.

CORREUS

ENTRADAS

Madrid.	8'48	matí.
Barcelona.	8'48	m.
França.	7'00	m. y 3'19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30	m.
Olot y sa línia.	5'30	
Sant Feliu de Guíxols.	7'00	m. y 6 tarde
Amer y sa línia.	6'30	m.
Sant Aniol y sa línia.	7'00	m.
Estanyol y sa línia.	7'00	m.

SORTIDAS

3'19 tarde	
7'00 matí	
8'48 m. y 8'00 nit.	
11'00 m.	
11'00 m.	
9'00 m. y 6'00 tarde	
10'00 m.	
10'00 m.	
10'00 m.	

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aigua Minòxima vegetal per teuyir lo cabell. No te ri
val en lo mon, perquè á més de sos efectes marevolosos, no
tanca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent específich se usa en di
perruqueria

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTRESOL.

GERONA

Son tinturas superiors
las que en Máximo fabrica:
tenyintse ab elles, senyors
un vell, troba sense esfors
dona jove, guapa y rica.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANE